

نیاں

انحراف روشنگری

اشراتی بر

زندگی، افکار و ماهیّت احمد کسروی

و شناخت جریان‌های مقابله با او

مؤسسه فرهنگی قدر ولایت

نما دانحراف روشنگری

تألیف: مؤسسه فرهنگی قدر ولایت
ناشر: مؤسسه فرهنگی قدر ولایت
نوبت چاپ: اول ۱۳۸۲ شمارگان: ۵۰۰۰ جلد
حروفچینی: طریفیان لیتوگرافی: نیما چاپ: بهزاد صحافی: سبحان
حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

شابک: ۹۶۴-۷۲۹۲-۶۵-۱ ISBN: 964-7292-65-1

تلفن توزیع ۶۴۶۹۹۵۸-۶۴۱۱۱۵۱

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتار
۱۷	بخش اول - در پیرامون کسری
۱۹	قسمت اول - تولد و تکاپو
۲۷	قسمت دوم - در مسیر العاد
۲۷	اثرپذیری از شخصیت پدر
۳۰	اثرپذیری از تفکرات و هایات
۳۶	اثرپذیری از روشنفکران بیمار
۳۸	غربگرایی
۴۱	ورود زود هنگام به عرصه فعالیتهای اجتماعی
۴۴	سطحی نگری و عدم تعمق
۴۷	کسری و بیماری خود بزرگ‌بینی
۴۹	کسری، مصدقابارز خشونت طلبی
۵۳	عضویت در لژ فراماسونی
۵۶	همکاری کسری با رضاخان و انگلیس
۷۵	قسمت سوم - پندارها و کردارها
۷۵	تمهید
۷۷	کسری، ادعای برانگیختگی
۸۱	۱- نفی اسلام
۸۲	۲- نفی خاتمیت
۸۲	۳- تعریف دین
۸۵	۴- تعریف برانگیختگی و پیامبری
۸۷	۵- دعوی پیامبری و پاکدینی
۹۲	کسری و کتابسوزی
۱۰۳	جسارت به ائمه اطهار <small>علیهم السلام</small>
۱۰۷	کسری و مفاخر ملی و ادبی
۱۱۲	کسری و تشیع

یک مصادف زیبا ۱۱۴	
بخش دوم - امام خمینی ﷺ و کسروی ۱۱۷	
رسوخ کسروی در قم ۱۱۹	
"کشف الاسرار" در جواب کیست؟ ۱۲۱	
ارتباط کسروی با نویسنده "اسرار هزار ساله" ۱۲۳	
"کشف الاسرار" و آشنایی حوزه با شخصیت امام خمینی ﷺ ۱۲۷	
انزوای حوزه از جامعه و اهمیت حرکت امام خمینی ﷺ ۱۳۰	
ویژگی زمانی طرح افکار کسروی در جامعه ۱۳۲	
پیغام نویسنده "اسرار هزار ساله" به امام خمینی ﷺ ۱۳۳	
تلاش عاملین انتشار کتابهای کسروی در کم رنگ نشان دادن خشم امام از وی ۱۳۴	
دیدگاه امام خمینی ﷺ در شیوه برخورد با کسروی ۱۳۵	
گلایه امام خمینی ﷺ از مستصدیان دین به جهت عدم مقابله آنان با کسروی ۱۳۷	
خطاب امام به کسروی و کسروی‌ها ۱۳۸	
حاطره مرحوم حاج احمد خمینی، از "کشف الاسرار" ۱۳۹	
اثرات افکار کسروی از دیدگاه حضرت امام خمینی ۱۳۹	
اشارة امام به حیله‌گری کسروی در تعریف دین ۱۴۰	
علت حملات کسروی و امثال او به روحانیت از دیدگاه امام خمینی ۱۴۰	
منع افکار کسروی و امثال او در کلام امام خمینی ۱۴۱	
انگیزه کسروی و امثال او از دیدگاه امام خمینی ۱۴۲	
علت انحراف کسروی و امثال او در کلام امام خمینی ۱۴۳	
اشارة امام خمینی به تنها نقطه قوت کسروی ۱۴۳	
نقدی کوتاه بر تاریخ نگاری کسروی ۱۴۵	
بخش سوم - فداییان اسلام و کسروی ۱۴۹	
قسمت اول - نواب از تولد و تکاپو تا ۱۵۱	
اجرای اعدام کسروی ۱۵۱	
تمهید ۱۵۱	
تولد و تکاپو ۱۵۱	
اولین اقدام الهی و سقوط دولت قوام ۱۵۴	
دومین اقدام الهی ۱۵۵	

درگیری در پالایشگاه و حرکت نواب به سوی نجف.....	۱۵۶
تحصیل در نجف اشرف.....	۱۵۷
مطالعه کتاب کسروی و خروش نواب صفوی	۱۵۷
حرکت به سوی ایران برای مقابله با کسروی.....	۱۵۹
اقدام روشنگرانه هنگام ورود به ایران.....	۱۶۰
ورود به تهران و سخنرانی در بازار.....	۱۶۱
تماس با برخی علماء در تهران.....	۱۶۳
حضور مرحوم نواب در کلوب کسروی و مناظره با او	۱۶۳
سه پیشنهاد نواب به کسروی.....	۱۶۴
شکست کسروی در مناظره با نواب	۱۶۵
اندیشه اجرای حکم الهی در باره کسروی.....	۱۶۷
شلیک نخستین تیر به سوی کسروی	۱۶۸
تلاش مردم برای آزادی نواب صفوی	۱۶۹
تشکیل سازمان فدائیان اسلام	۱۷۰
طرح مجدد اعدام کسروی	۱۷۰
مأمورین اجرای حکم الهی	۱۷۱
چگونگی اجرای حکم اعدام کسروی	۱۷۲
طنین فریاد الله اکبر.....	۱۷۳
نپذیرفتن جنازه کسروی در گورستان	۱۷۳
دستگیری عاملین اجرای حکم.....	۱۷۴
تلاش برای آزادی آزادگان.....	۱۷۵
سخنان پرشور مرحوم نواب در نجف، برای آزادی فدائیان اسلام ..	۱۷۶
قسمت دوم - نواب از قیام تا شهادت	۱۷۹
۱۰ سال مبارزه آرمانی فدائیان اسلام.....	۱۷۹
ادامه مبارزات	۱۷۹
دستگیری و شکنجه مرحوم نواب صفوی و فدائیان اسلام	۱۸۶
شهید نواب: ما به یاری خدا فاتح هستیم	۱۸۶
شهادت و پرواز تابی نهایت	۱۸۷
تطبیق جنازه با عکس مرحوم نواب توسط مأموران آمریکایی	۱۸۸
پایان یافن فعالیت سازمان فدائیان اسلام	۱۸۹
قسمت سوم - کتاب "جامعه و حکومت اسلامی"، تألیف سید مجتبی نواب	

193	صفوی.....
194	ویژگیهای فردی مرحوم نواب صفوی.....
195	علاقه مندی به روحانیت از کودکی .....
195	خصوصیات جسمانی.....
196	ایثار و فداکاری از نوجوانی .....
196	تلاش شاه برای تقطیع نواب صفوی .....
197	برخورد نواب با فرستاده شاه .....
198	جلوگیری از دفن جنازه رضاخان در قم .....
198	وضعیت معیشتی سختِ فدائیان اسلام .....
199	تخم مرغی که نواب آن را ۵۶ قسمت کرد .....
200	دارایی نواب بعد از بازرگانی بدنش .....
201	ناراحتی نواب صفوی از مدح .....
201	هنگام رأی دادگاه به اعدام، نواب به سجدۀ شکر افتاد .....
201	نواب از سهم امام استفاده نمی‌کرد .....
202	یک عمل مکروه از نواب ندیدم .....
202	نواب: عهد کرده‌ام برای خدا مسافرت کنم .....
202	شخصیت و کلمات پر نفوذ نواب .....
203	توطئه مرموز برای عدم پیشگیری علماء از اعدام نواب .....
204	خیانت مصدق و جبهه ملی به فدائیان اسلام .....
209	قسمت چهارم - فدائیان اسلام، نواب صفوی و برخی شخصیتها .....
209	امام خمینی <small>رهبر انقلاب اسلامی</small> و فدائیان اسلام .....
210	آیة‌الله بروجردی .....
211	شهید آیة‌الله مطهری .....
211	علامه امینی صاحب "الغدیر" .....
212	حضرت آیة‌الله العظمی خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی .....
217	حجۃ‌الاسلام و المسلمين هاشمی رفسنجانی .....
218	مراجع ثالث .....
218	شهید محراب آیة‌الله صدوqi .....
219	آیة‌الله حاج آقا سید حسین خادمی .....
219	علمای مشهد .....
219	آیة‌الله میرزا جواد آقا تهرانی .....

۲۲۱	استاد محمد رضا حکیمی
۲۲۳	بخش چهارم - مبارزات مرحوم سراج انصاری با کسری
۲۲۵	تمهید
۲۲۶	تولد، تحصیل و تکاپو
۲۲۷	تهدید مرحوم مهدی سراج به قتل، به وسیله کسری
۲۲۸	نهایت تأسف
۲۲۸	ادامه فعالیت دینی پس از اعدام کسری
۲۲۹	انتشار نشریه، بنا به ضرورت
۲۲۹	برگزاری جلسات با پیروان ادیان
۲۲۹	تألیفات مرحوم حاج مهدی سراج انصاری
۲۳۲	رنج نامه مرحوم حاج مهدی سراج انصاری
۲۳۳	مناجات با مقصود حاجات
۲۳۳	کلماتی حاکی از فروتنی و تواضع
۲۳۴	زنده‌گانی و مردم نامه خود نوشته
۲۳۶	چگونگی آشنایی با کسری
۲۳۷	نامه محبت آمیز کسری به مرحوم سراج انصاری
۲۳۸	نوشتۀ توهین آمیز کسری به مرحوم سراج انصاری
۲۴۲	آخرین نامه مرحوم سراج انصاری به کسری، احتجاج و اتمام حجت
۲۵۳	قطع ارتباط و ادامه مبارزه با کسری
۲۵۴	رنجهایی که در این راه کشیدم
۲۵۴	ناراحتی چشم و عنایت الهی
۲۵۵	مشکلات مالی و نبود امکانات
۲۵۶	سخن مرحوم سراج انصاری با مبلغان اسلامی
۲۵۶	سختی در انتشار مطالب
۲۵۷	تهدید به قتل به وسیله کسری و شکایت به شهریانی
۲۵۷	شکایت کسری از مرحوم سراج انصاری
۲۵۹	تأثیر مرحوم سراج از این همه حیله گری
۲۵۹	توضیحات مرحوم سراج انصاری به افکار عمومی، در پی شکایت کسری
۲۶۵	پاسخ مرحوم حاج مهدی سراج به دادخواست کسری

مرگ کسری و پایان درگیری او با مرحوم حاج مهدی سراج ۲۶۶	
بخش پنجم - سایر جریانهای مقابله با کسری ۲۶۹	
قسمت اول - مقابله‌های عمومی ۲۷۱	
قسمت دوم - عالمان بیدار و کسری ۲۷۵	
آیة‌الله العظمی حاج آقا حسین قمی ۲۷۵	
آیة‌الله العظمی سید محمد تقی خوانساری ۲۷۶	
شهید محراب آیة‌الله سید اسد‌الله مدنی ۲۷۷	
مرحوم آیة‌الله خوبی و برخی علماء نجف ۲۷۷	
مرحوم آیة‌الله حاج شیخ محمد حسن طالقانی ۲۷۸	
مرحوم شیخ محمد آقا تهرانی ۲۷۸	
فهرست موضوعی ۲۸۱	
نام کسان ۲۸۷	
نام جایها ۲۹۳	
منابعی که در نگاشتن این مکتوب استفاده شد: ۲۹۷	

***

پیشگفتار

آگاهان سیاسی و محققان تاریخ معاصر ایران، بر این باورند که رضاخان فردی قلدر و مستبد بوده و در عین حال فاقد بینش و شعوری که لازمهٔ رهبری یک کشور بافرنگ است، بوده است. این باور مستند بر شواهد و اطلاعات و اسناد فراوان و خدشه‌ناپذیر است.

رضاخان به اشاره سیاست‌گردانان پشت پرده - که متفقاً به نوعی سر در سفارتخانه انگلیس داشتند - روش‌نفرکران مجذوب و مرعوب غرب و فرهنگ ینگه دنیا را در کارهای اساسی کشور بویژه در امور قضایی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی گمارد و از آنان در تغییرات دین‌ستیزانه و مسخ فرهنگی کشور حمایت کامل به عمل آورد.

حمایت از عناصر واداده سیاسی و هویت‌باخته و فرقه‌سازان بی‌مغز و منحرف، در رأس برنامه‌های مجموعهٔ تحت فرمان استکبار انگلیس، قرار داشت. ظهور عناصری چون «احمد کسری» را در این رابطه می‌توان پذیرفت. احمد کسری نه در دانش دینی و عمل معنوی، عمقی داشت و نه در علوم دیگر، صاحب نام بود. آنچه او داشت و در میان مهره‌های حکومت، جایگاهی برایش ساخت، شخصیت پلشت و نامتعادل بود که دعوی‌های مختلفش بخوبی آن را نمایان ساخت. رضاخان و رژیم پرداخته او، نه تنها با چنین عنصری - که گاه زبان به انتقاد مصلحت‌اندیشانه می‌گشود - برخورده نکرد بلکه با آزادگزاردن او در اهانت به اعتقادات مسلمانان و مقدسات دینی و حتی تشکیل گروه محافظان مسلح و انجمن باصطلاح پاکدینی و راهاندازی

«جشن کتابسوزی»، مُهر تأییدی بر سیاست رقم خورده روش نفکران وابسته زد.

کسری بارها در نوشه‌های خود به نبی مکرم اسلام، قرآن کریم و ائمه اطهار اهانت می‌کرد و به دلایلی پوج، احکام الهی و باورهای دینی را به استهزاء می‌گرفت. در مراسمی که هر ساله به نام «جشن کتابسوزی» برگزار می‌کرد، آیه‌های قرآن، مفاتیح و سایر مواریث مکتب شیعه را می‌سوزاند.

در برابر امواج تخریب ایمان مردم و عناصری چون کسری، برخی پاکبختگان وادی ایمان با سلاح منطق ایستادند که می‌توان به حضرت امام خمینی ره (کتاب کشف‌الاسرار) و حاج سراج انصاری و شهید نواب صفوی اشاره نمود. جوان روحانی و غیرتمدنی چون نواب، وقتی از مباحثه و منطق و دلسوزیهای خود با کسری نتیجه نگرفت و به عناد و برنامه طراحی شده او یقین کرد، به حکم شرع، او را اعدام نمود.

اسنادی که این روزها منتشر می‌شود و حساسیتی که دشمنان انقلاب اسلامی برای طرح مجدد افکار و شخصیت عناصر مطرودی چون کسری، نشان می‌دهند، خود نشانه‌های گویایی از منافع افکار منحط آنان برای مستکبران است. در کتابی که جدیداً با نام «کسرالصنم» به معنی «شکست بت» بر ضد احادیث اصول کافی نوشته شده است و در لندن و اردن به چاپ رسیده و یک نفر وهابی افراطی به نام «عصرین محمود ابو‌عصر» بر آن مقدمه نوشته است، از کسری به عنوان یکی از کسانی که عقاید و نظرات شیعه را مورد نقد و تقبیح قرار داده، با تمجید فراوان یاد شده است! وی گفته است که: «ما باید این‌گونه دگراندیشان را در بین شیعه تقویت کنیم». در این مقدمه از افرادی چون ابوالفضل برقعی، مصطفی طباطبائی، دکتر عmad Mofriyān و موسی موسوی نیز تمجید شده است که همگی در تضعیف عقاید

شیعه تلاش می‌کنند.

در تقریظ دیگری که «عبدالرحیم ملازهی بلوچی» که او نیز از وهابی‌های افراطی است، نوشته است نام دکتر مصدق و دکتر شعار نیز در کنار این افراد به چشم می‌خورد.

محمود کتیرایی نویسنده کتاب «کتابشناسی کسری» می‌نویسد:

«در این سالها [سال نوشتگان کتاب توسط نویسنده] یک آمریکایی به نام «استالی»^۱ که گویا زمانی از کارمندان اداره اطلاعات سفارت آمریکا بود، از دانشگاه پرینستون به پژوهشی درباره کسری و کسریان پرداخت. شنیدم که چند هفته‌ای در تهران ماند و حتی برای دیدن زادگاه کسری به تبریز رفت».

چاپ نوشته‌های کسری در سالهای اخیر، حتی برخی نوشته‌هایی که در دوران پهلوی ممنوع‌الانتشار بودند! حکایت از اراده دشمن در تهاجم فرهنگی به ایمان و اعتقادات ملت بویژه جوانان دارد و برای این کار از آثار سراسر اهانت‌آمیز و بی‌منطق امثال کسری بهره می‌گیرد. جریانات وابسته به غرب نیز تلاش می‌کنند تا کسری و امثال او را «اصلاح طلب» و جریان مقابله آنان را «خشونت طلب» معرفی نمایند! براساس نوشته روزنامه نشاط: «جریان کسری و حکمی‌زاده قمی» [نویسنده کتاب سراسر اهانت‌آمیز اسرار هزار ساله] اصلاح طلب بودند، امام و شهید نواب صفوی خشونت‌گرا و

---

1. Staly

در مقابل جریان اصلاح طلب قرار می‌گیرند!^۱

سخن اینجاست که چطور وقتی کسری در سال ۱۳۲۴ شمسی اعدام شد، گورستانهای مسلمین از قبول جنازه‌اش خودداری کردند و آشنا یانش مجبور شدند او را مخفیانه در حفره‌ای چال کنند^۲؛ و بر ملحد بودن او، همگان و بویژه علماء اتفاق نظر داشتند؛ لیکن امروز چرا و با چه انگیزه‌ای، دوباره نوشته‌های او، انتشار می‌یابد؟ چرا دشمنان این ملت با فرستادن مأموران اطلاعاتی، به شناخت بیشتر این چهره برای بهره‌گیری بیشتر در فرایند براندازی نظام، می‌پردازند و وابستگان مرعوب و مجدوب نیز او را در زمرة اصلاح طلبان قلمداد می‌کنند؟

هدف اصلی در این نوشتار، پاسخ روش و مستدل به این سؤال اساسی است. جوانان بویژه دانشجویان می‌بایستی با شناخت صحیح از شخصیت و افکار و عملکرد احمد کسری، جریانِ مدافع و بهره‌جوی از این فرد را بشناسند و نوع اصلاحاتی را که به دنبال آن هستند بخوبی بازشناسند. این شناخت، اسباب حرکت صحیح و تحلیل درست و پرهیز از افتادن در دام‌های رنگارنگ دشمنان داخل و خارج را فراهم می‌آورد. امیدواریم چنین شود و خداوند، نور روشنگر حق از باطل را به همهٔ ما عطا فرماید.

مؤسسه فرهنگی قدر و لایت

۱. روزنامه نشاط، اسفند ۱۳۷۷؛ سهراب بهداد.

۲. سیمای کارگزاران فرهنگ و سیاست، ج ۴، مؤسسه کیهان، ص ۷۲ و نیز ناصر پاکدامن، نامه کانون نویسنده‌گان در تبعید، صص ۲۰۳ و ۲۱۱.